

FAVh041

Dějiny českého animovaného filmu

Večerníčky

- Nový formát animovaného filmu pro televizní vysílání
- Transmediální fenomén
- Tradiční v Československu a Švýcarsku
- Bc. Veronika Podlipná – Produkční strategie *Večerníčku* po jeho ustavení, aneb spolupráce ČST se studií KF na zakázkové výrobě
- Mgr. Katarína Kunkelová – Boj za slovenský *Večerníček*

Počátky

- Český rozhlas
  - Hlavní redakce pro děti a mládež
    - => pořad Hajaja (2. 1. 1961, Václav Čtvrtek, Vlastimil Brodský) coby inspirace podvečerních pohádek v jejich televizním zpracování

Počátky

- Václav Čtvrtek se přesunul z rozhlasu do televize
=> jeden z kmenových autorů námětů
- Televizní předchůdce: *Stříbrné zrcátko* (5. 1. 1964, dramaturg vysílání pro děti a mládež Milan Nápravník)
- Důraz na dětského diváka a nabídku, kterou ČST poskytuje

	Seriál	Ep.	...	Název	Prac. název	IDEC	Stopáž	Vys. den
				Jak sluníčko rozdávalo stíny	Jak sluníčko ro...	264 531 30948	010:47	07.10.2018
				Šaty s pávem, housaty a jeleny	Stříbrné zrcátko	264 531 13822	005:14	
				Kocour a dalekohled	Kocour a dalek...	267 531 13988	008:17	21.10.2018
				Pohádka o klukovi a kometě	Kluk a kometa	265 531 14185	008:20	16.09.2018
				O televizním strašidylku	O televizním st...	265 531 15416	007:30	23.09.2018
	Pohádky ovčích babičky	1	1	O chytrém beránkovi		266 354 09058...	007:30	09.12.2018
	České pohádky	7	7	Jak se Honza hádal s králem	Jak se Honza hád...	268 531 30981...	007:27	05.11.2021
	Pohádky na přání	1	1	Lórinka a čertík Bertík	Úvod	268 531 17024	010:54	02.12.2018
	Pohádka na dobrou noc			O městečku Kočičkově	O městečku Kočč...	265 531 10834	010:13	30.09.2018
	Pohádka na dobrou noc	3	3	Petřinská rozhledna	Pohádka na dobr...	263 531 00061	006:55	28.10.2018
	Dobrodružství veverka Zrzečky	1	1	Křivoklátská hájovna	Večerníček	269 531 08578	007:44	11.11.2018
	Robot Emil			Jé, to byly prázdniny		264 531 30363	009:25	09.09.2018
	Pohádky tety Boženky			Emilek se učí smát	Emilek se učí smát	267 531 16663	008:47	25.11.2018
	Stříbrné zrcátko			Pohádka o klukovi, co ho to zatlouklo ...	Pohádka o klukovi	264 350 14067	007:00	
	O pradědečkovi			Jak se pradědeček nestal Edisonem	Jak se pradědeče...	265 531 15994	010:55	14.10.2018
	Příběhy kocoura Damiána	2	2	Jak kocourek Damián z nouze mouchy...	Jak kocourek Da...	266 531 16143	007:52	04.11.2018
	Československý filmový týdeník	714	714	Československý filmový týdeník 1959...		209 562 26270...	010:36	26.10.2011

Stříbrné zrcátko

- Jednou týdně v neděli podvečerních hodinách
- Různá stopáž pohádek
- Znělka – jednoduchá kresba zrcátka a přes ní nápis *Stříbrné zrcátko*
- Ne 5.1.1964 – *Jak sluníčko rozdávalo stíny* (Ljuba Štíplová)
- Ne 21.6.1964 – *Housličky na zkušené*
- Seriál *Robot Emil* => loutkový Robot Emílek (Jiří Šašek jako společník Jitky Frantové ve večerníčku *Pohádky tety Boženy*)

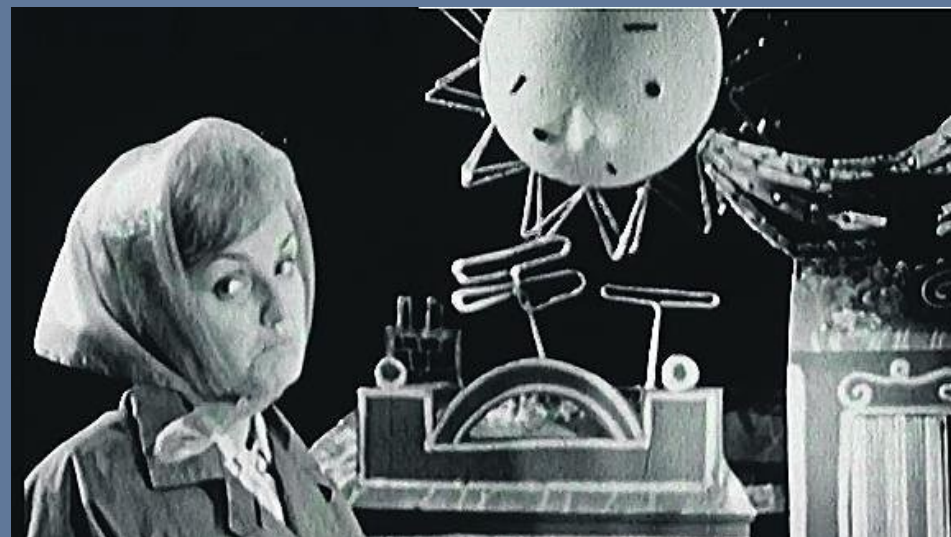

Večerníček

- So 2. 1. 1965 - *Kluk a kometa* (hraje Štěpánka Haničincová)
- Do září 1966 vysíláno v neděli okolo 18:45. Pak přibyl čtvrtek.
- Stopáže mezi 5 – 10 minutami
- Od roku 1973 se *Večerníček* v programu objevoval již každý den v týdnu.
- Stopáž jednotlivých večerníčků se poté ustálila na 7 minutách.

Večerníček

- Znělka – vznikla roku 1965, výtvarník Radek Pilař, který nakreslil slavnou figurku Večerníčka.
- Režie Václav Bedřich, animátor Antonín Bureš, skladatel Ladislav Simon, hlas Milan Citavý.
- Poprvé byla tato znělka k vidění v srpnu 1965, a to před pohádkou *O televizním strašidylku*.

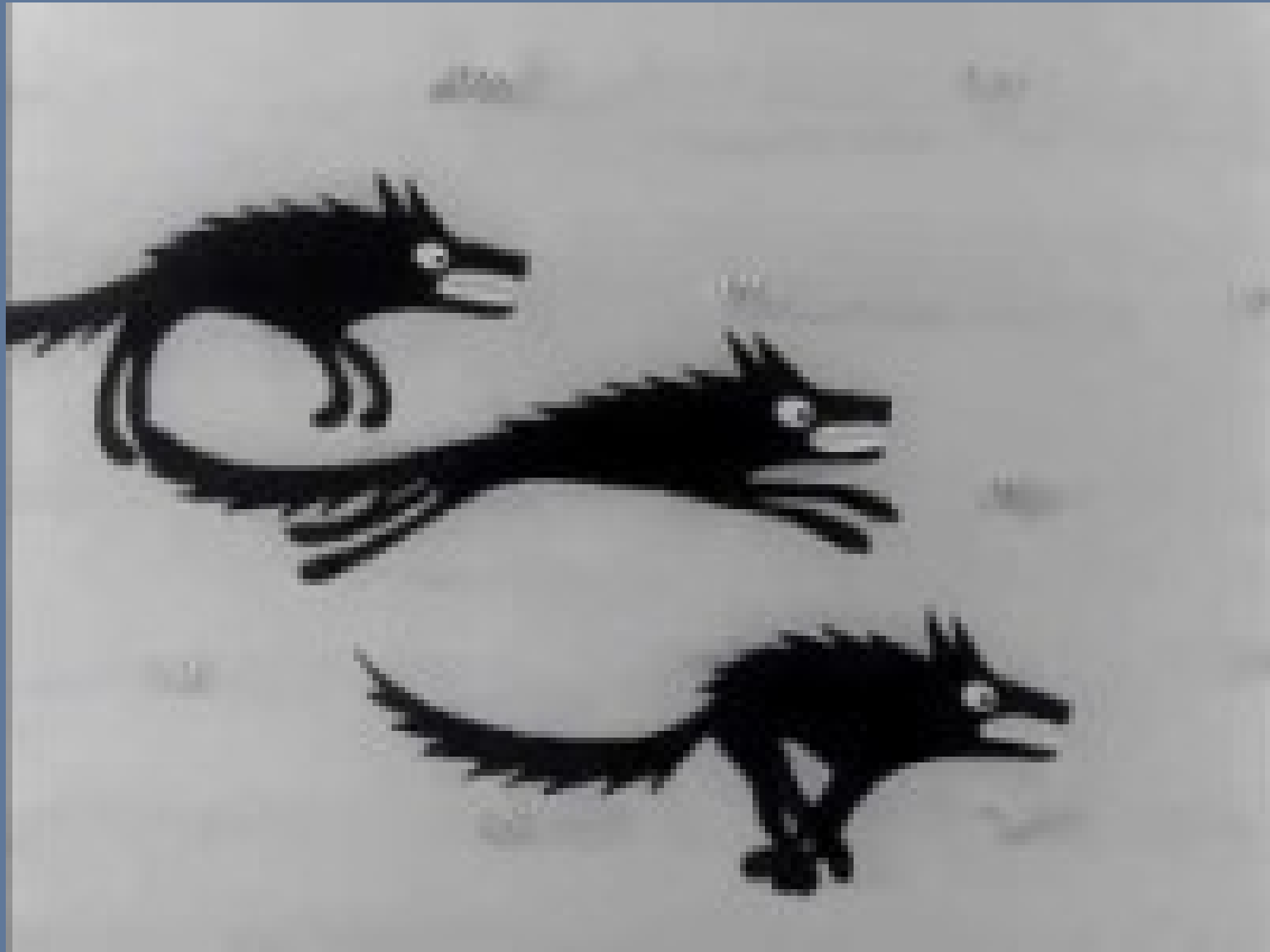

Večerníček

- Vysíláno také na programu ČST2
- Vyprávění s hlasatelkou a maňáskem se začalo vytrácet a do popředí se dostala zejména tvorba animovaná.
- První animovaný večerníček – *Pohádky ovčí babičky* (4. 9. 1966 – 24. 12. 1969, 13 dílů)
- Autorkou předlohy Dagmar Spanlangová, výtvarné návrhy Bohumil Šiška, režisér Václav Bedřich, kameramanka Zdeny Hajdové, namluvila Jiřina Bohdalová

Večerníček

- Mezi lety 1966 – 1968
  - *O loupežníku Rumcajsovi* (r. Ladislav Čapek, námět Václav Čtvrtek)
  - *Broučci* (r. Libuše Koutná, předloha Jan Karafiát)
  - *Pohádek z mechu a kapradí* (r. Zdeněk Smetana, námět Václav Čtvrtek, namluvila Jiřina Bohdalová)

„Volnoběžky“

- Televize neměla zprvu v zásobě mnoho dílů seriálů.
- Volnoběžky = solitérní pohádky někdejších večerníčkových pracovníků. Nenavazovaly na určitý ustálený příběh známých či neznámých postaviček a také žádným dalším dílem nepokračovaly.
- Tento typ pohádek v programu nejprve dominoval, ale se zrychlením produkce začaly být volnoběžky vytlačovány ucelenými seriály.

Večerníček

- Každý den disponoval určitým konceptuálním rozdělením.
- V neděli byly obvykle vysílány seriály, které byly v ČST považovány za nejpropracovanější (př. pohádky domácí výroby o Rumcajsovi, *Pohádky z mechu a kapradí* či *Broučci*).
- Až do poloviny roku 1970 byly v úterý vysílány studiové pořady (např. *Pohádky tety Boženky*).
- Čtvrtky přenechávaly zahraniční produkci (např. *Jen počkej zajíci* ze Sovětského svazu, *Bolek a Lolek* z Polska či *Méd'a Béd'a* z USA ad.). Již na přelomu let 1967 a 1968 se ale ve čtvrtečním televizním programu objevily i pohádky ČST.

Večerníček

- V polovině roku 1971 nastává zásadní změna, kdy jednotlivé dny přestávají být zaměřené na daný typ pořadu a přechází se k vysílání jednotlivých seriálových dílů v celistvém bloku, jeden za druhým.
- Počet dílů se postupně ustálil nejméně na sedmi, třinácti či jejich násobku, čímž se mohla doba výroby vyšplhat až na tři roky.
- Zahraniční seriály se musely dabovat češtiny, stejně jako i pohádky slovenské.

Produkce a zakázková výroba

- První studia ČST neměly dostatečné kapacity.
=> seriály ploškové, popřípadě jednodušší formy loutkových příběhů.
- Patřilo mezi ně animované studio v Jindřišské ulici.
- S narůstajícím zájmem začala dramaturgie bojovat za kvalitnější podobu televizního studia, kolem roku 1970 se zřídilo novodobější studio v bývalém divadle Máj na Vinohradech, které disponovalo dostatečnou technikou i zázemím.
- Ve vedení bývalý ředitel studia Bratří v triku Eduard Hofman.
- K těmto studiím později přibylo další v lokalitě U krále železnic a v Ženských domech na Smíchově, přičemž všechna studia spadala pod Hlavní redakci vysílání pro děti a mládež (HRVDM).

Televize jako zadavatel

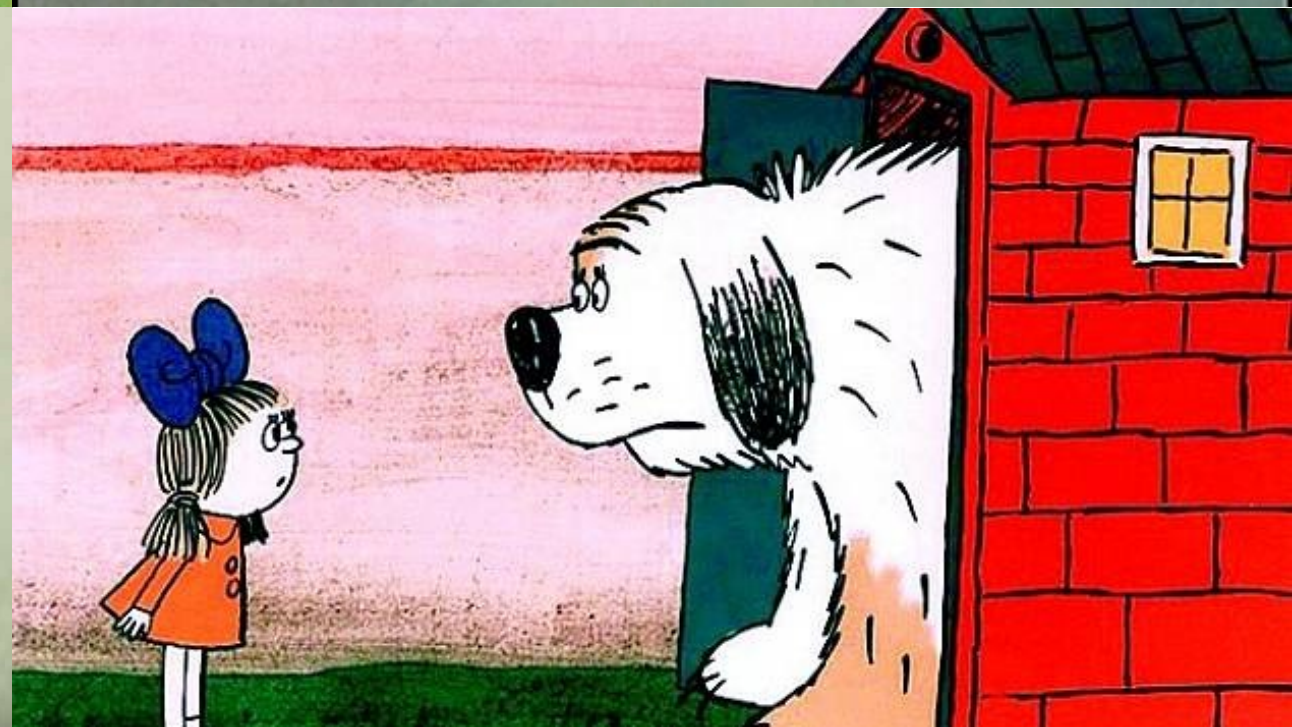
- Když se vedení televize roku 1966 chtělo s Krátkým filmem dohodnout na spolupráci na výrobě večerníčků, nejprve pohořelo (finanční důvody, krátké výrobní termíny).
- Nakonec ale navázali spolupráci také se studii animovaného filmu v Praze, z důvodu narůstající potřeby naplnění programu večerníčky v rámci vysílání pro děti a mládež.

Televize jako zadavatel

- Večerníčkové zakázky lze rozdělit do 2 skupin:
  - 1) večerníčky určené pro pražskou televizi (pražská studia)
  - 2) večerníčky určené pro bratislavskou televizi (gottwaldovské studio)
- Tvůrci měli poměrně volnou ruku při obsazování štábu, docházelo k tomu na základě specifických žadaneč, například Žádanka o přidělení výtvarníka apod.

Naplňování programu kina i televize

- Nově vznikající večerníčkovské seriály
  - Večerníčky Václava Bedřicha: *O makové panence* (1972 – 1977), *Říkání o víle Amálce* (1973), *Maxipes Fík* (1975 – 1977), *Bob a Bobek - králíci z klobouku* (1978 – 1995; 2001 – 2005 Ateliéry Bonton Zlín)
  - Večerníčky Zdeňka Smetany: *Pohádky z mechu a kapradí* (1968 – 1970), *Rákosníček* (1975 – 1989), *Malá čarodějnice* (1984), *Kubula a Kuba Kubikula* (1986 – 1987)
  - Autor námětů Václav Čtvrtek
  - Miloš Macourek – Jaroslav Doubrava – Adolf Born: *Mach a Šebestová* (1976 – 1977; 1999; 2005) – příklad využití večerníčku v rámci dětských pásem v kině
- Krátké filmy původně určené pro kino se začínají vysílat v rámci Večerníčku.
  - *O krtkovi*, r. Zdeněk Miler, 1957 – 2002 – vysíláno od 1975
  - *Pojďte pane, budeme si hrát*, r. Břetislav Pojar, 1965 – 1973

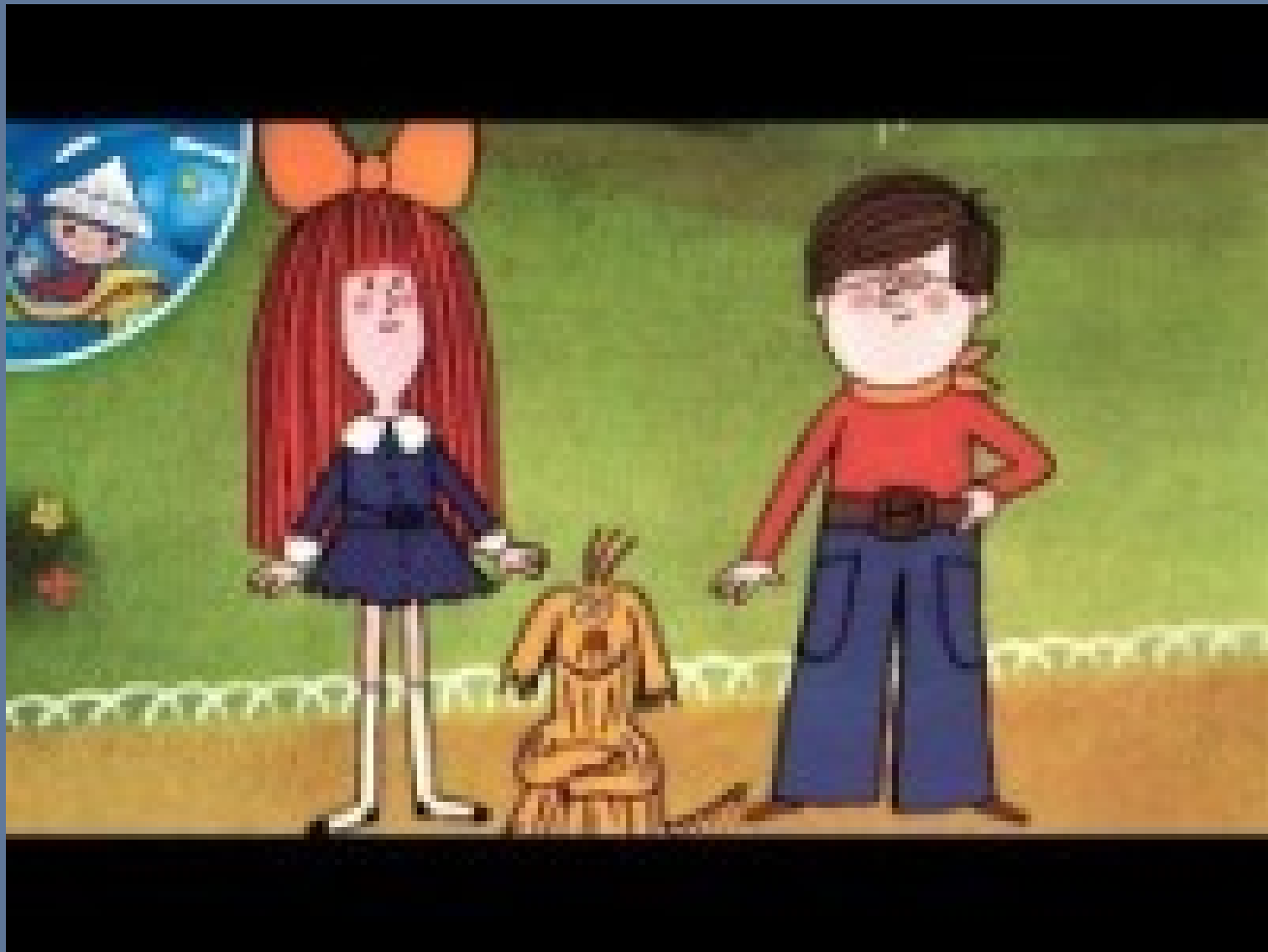

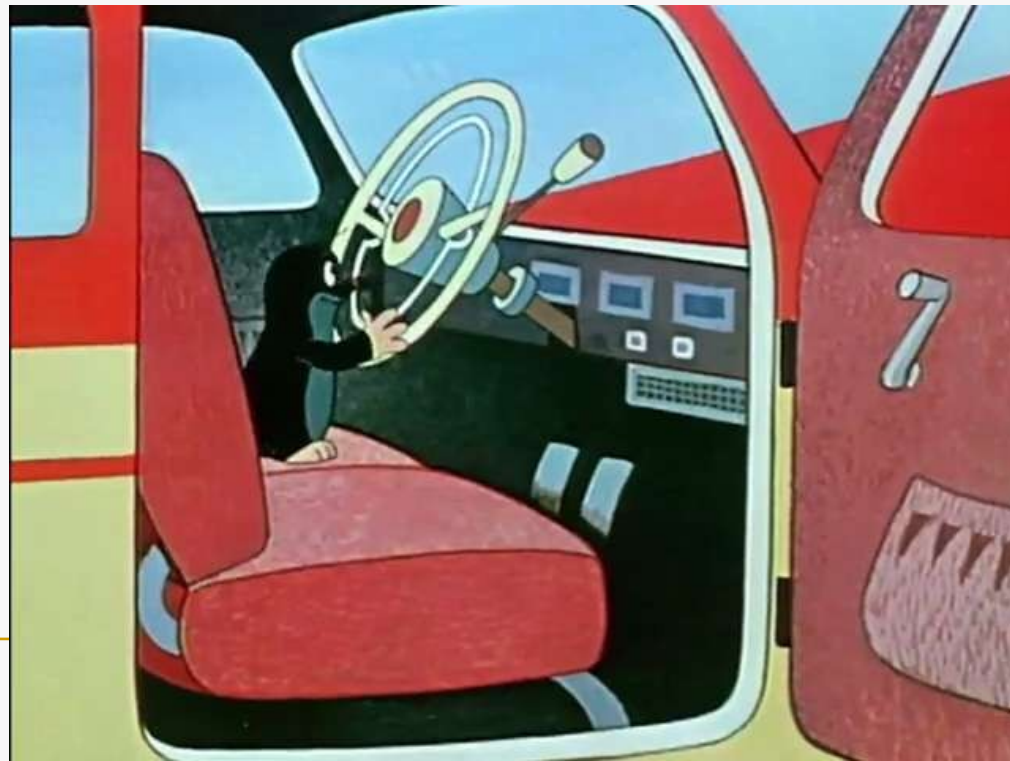
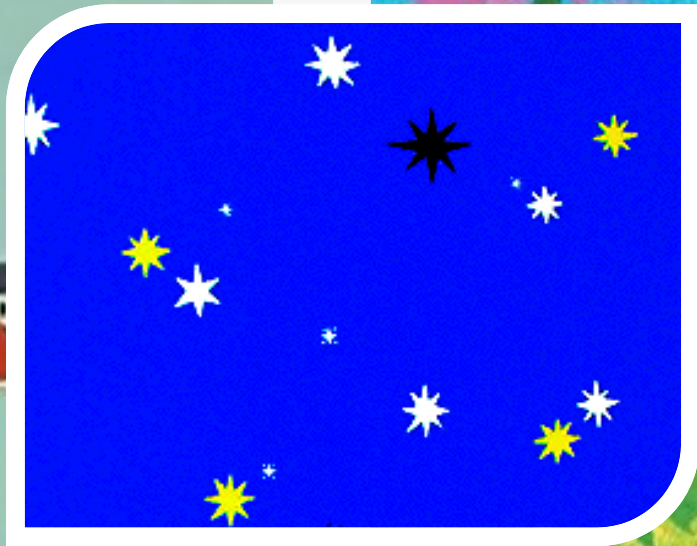

ČST Bratislava

- 3. 11. 1956 – začátek vysílání ČST ze studia Bratislava
- 1964/1965 – založení Štúdiu krátkých filmov – Trikové štúdio. Později Skupina kresleného filmu a Štúdio animovaného filmu (1965-1993)
- 1965 – začlenění do programu „rozptávky pred spaním“ anebo projekt „Rozprávky na dobrú noc“ (dramaturgyně Anna Minichová)

ČST Bratislava

- V období okolo 1965 snahy o založení studia animovaného a trikového filmu v rámci ČST – Bratislava (Ján Chlebík a kameraman Juraj Hajda)
- Před jeho zánikem (1973) vyprodukovalo několik seriálů (původní večerníček *Gulko Bambulko*, 1968-1969).
- Hlavná redakcia vysielania pre deti a mládež narazila na nedostatok času a pracovníků. ČST Bratislava nedokázala sama vyrobit potřebný počet dělů.
=> Přejechod na zakázkovou tvorbu v rámci večerníčků a dabing populárních českých večerníčků (*Rumpel*, *Kremienok a Chocholúšik*)

ČST Bratislava

- Od roku 1965 spolupráce ČST – Bratislava také s Slovenskou tvorbou Bratislava (Animovaný film – v rámci Štúdiu krátkého filmu, FA Koliba)
- 2 způsoby:
  - 1) výroba podle zadaného scénáře
  - 2) vypracování scénáře a jeho následná adaptace
- Na začátku 70. let vznikají první rozbroje.
- Jedním z problémů byl přechod na ploškový film, který začal převládat v TV, ale v Štúdiu krátkého filmu nebyla tato technika dostatečně zavedená.

ČST Bratislava

- Od roku 1975 se ČST – Bratislava obrací víc a víc na FA Gottwaldov.
- V 80. letech se vyrobilo přes 30 titulů, ale 80 % z toho vzniklo v Praze (...*A je to!* – r. Lubomír Beneš a karikaturista Vladimír Jiránek, 1976 – 2020) a Gottwaldově (*Zimné rozprávky* – J. Dudešek, 1974 – 1975; *Indiánske rozprávky* – L. Zemanová, E. Spálený, 1982 – 1988).
- Od 80. let se výroba večerníčků pro SR snižovala.

ČST Bratislava

- Znělky – celkem 3
- První v roce 1966.
- Druhá na začátku 70. let (1971-1976) = vyrobila Hermína Týrlová.
- 1975 vyhrál námět Anny Minichové, režie Ladislav Čapek, hudba Jaroslav Celba
- Deduško s psíčkem 1977 – dodnes
  - Její popularita vedla ke vzniku 28-dílného večerníčku *V chalúpke a za chalúpkou*.
  - Bez změny se používala 40 let. Změna přišla v roce 2004, kdy polská výtvarnice Joanna Kozuch vytvořila znělku ve 4 ročních variantách. Tato verze dostala i novou zvukovou stopu.

Děkuji za pozornost

